

Шуланбекова Г.Қ.

**ЖЕРГЕ
МЕМЛЕКЕТТІК
МЕНШІК
ҚҰҚЫҚ
НЕГІЗДЕРІ**

Алматы - 2016

ӘОЖ 34(574)
КБЖ 075.8
Ш 67

*Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Заң факультетінің Ғылыми кеңесі және
Редакциялық-баспа кеңесі шешімімен ұсынылған*

Пікір жазғандар :
з.ғ.к., доцент **Ақшатаева Ж.Б.**,
доцент **Айгаринова Г.Т.**

Шуланбекова Г.Қ.
Ш 67 Жерге мемлекеттік меншік құқық негіздері. - Алматы,
2016. – 112 б.

ISBN 978-601-04-0279-8

Бұл монография Қазақстан Республикасындағы жерге мемлекеттік меншік құқығының пайда болу негіздері мәселесіне арналған. Жерге меншік құқығының түсінігі, жерге мемлекеттік меншік құқығының мазмұны, жерге жеке меншік құқығының мазмұны, жерге мемлекеттік және жеке меншік құқығының объектілері және субъектілері, Қазақстан Республикасында жерге мемлекеттік меншікті жүзеге асыру тетігі, жер меншік иелерінің құқықтары мен міндеттері, жерге меншік құқығын қорғау мәселелері туралы түсініктер беріліп, ол жөнінде өзекті мәселелерді зерттейді.

Кітап жалпы оқырман қауымға және жер мәселесімен айналысатын мамандар мен заңгерлерге арналған.

ӘОЖ 34(574)
КБЖ 075.8

ISBN 978-601-04-0279-8

© Шуланбекова Г.Қ., 2016

АЛҒЫСӨЗ

Жер – бұл адам мен қоғам үшін тек экономикалық қажеттілік емес, ол табиғаттың басқа да объектілерімен байланысқа түсе отырып экологиялық мәнге де ие болады. Жер дегеніміз– қайталанбас табиғи ресурс, яғни жерді басқа байлық түрлеріне ауыстыруға болмайды. Жердің барлық табиғи ресурстарды біріктіре отырып, оларға табиғи ортаны жасауы бекер емес. Бұл оның меншік объектісі ретіндегі құқықтық жағдайына әсер етеді.

Ең алдымен, меншік ұғымына тоқталсақ. Меншік қатынастары ҚР Конституциясымен, ҚР Жер Кодексімен, сондай-ақ ҚР Азаматтық Кодекс нормаларымен реттеледі. ҚР Азаматтық Кодексінің 188–бабына сәйкес, меншік құқығы дегеніміз субъектінің заң құжаттары арқылы танылатын және қорғалатын өзіне тиесілі мүлікті өз қалауынша иелену, пайдалану және оған билік ету құқығы.

Меншік құқығы мәміле жасалған кезде болған барлық жүктемелерімен басқа адамға беріледі.

Жер - адамзаттың басты тіршілік көзі, бүкіл материалдық базистің негізі, аса маңызды геосаяси және экономикалық фактор. Сондықтан жердің ресурстық мүмкіндіктерін бағалай білу, оны тиімді пайдалану және қорғау, келешек ұрпаққа сақтау мемлекет деңгейіндегі негізгі мақсат және міндет болуы керек. Қазақстан Республикасындағы жерлерді дұрыс, ұтымды пайдалану және онда тиімді шаруашылық жүргізіп, сақтай отырып кейінгі ұрпаққа қалдыру - басты мемлекеттік және қоғамдық мақсат және әрбір адамзаттың конституциялық борышы болып табылады. Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігін алғаннан кейінгі жылдарда жер қатынастары саласында көптеген нормативтік актілер қабылданып, бұл бағытта мемлекеттік саясат орнығып, белгіленген болатын. Бұл нарықтық қатынастар жағдайында қоғамдағы өзгерістер бұл саладағы нормативтік құқықтық актілерді жетілдіріп отыруды, жаңартуды талап етеді.

Елімізде жер қатынастарын жаңа заман талаптары негізінде жер ресурстарымызды ел байлығына айналдыру жолында көптеген шаралар жүзеге асырылуда.

47 Бектурганов А.Е. Ответственность за нарушение земельного законодательства Республики Казахстан. Алматы. 1997- 27 с.

48 Еренов А.Е., Косанов Ж.Х., Хаджиев А.Х. и др. Совершенствование правовых основ земельной реформы в Республике Казахстан. Алматы. 1996- 136 с.

49 Ерофеев Б.В. Земельное право. Москва. 1998- 541с.

50 Тупико И.К. Незаконное занятие земли и меры борьбы с ним // автореферат дисс.на сосик.ученой степени к.ю.н. Свердловск.1974-8 с.

51 Рябов А.А. Охрана права государственной собственности на землю и право землепользования в СССР.Казань., 1976- 40 с.

52 Уголовное право РК: Учебник. Отв.Ред. Г.И.Баймурзин. Алматы. 1999- ч.1.- 408 с.

53 Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексі. 2001 жыл 30 қаңтар. «Параграф» акпараттық жүйесі 2013.

54 Эффективность юридической ответственности в охране окружающей природной среды. Москва.1985- 225 с.

55. Қындыбаева Р.Р.. Жерге мемлекеттік меншік құқығының және жер учаскелеріне жеке меншік құқығының пайда болу негіздері. 2014

МАЗМҰНЫ

Алғысөз 3

ЖЕРГЕ МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫНЫҢ ЖАЛПЫ СИПАТТАМАСЫ

1.1 Қазақстанда мемлекеттік меншік құқығының
пайда болу негіздері 6

1.2 Жерге меншік құқығының түсінігі,
белгілері және түрлері 22

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ЖЕРГЕ МЕМЛЕКЕТТІК ЖӘНЕ ЖЕКЕ МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫ

2.1 Жерге мемлекеттік меншік құқығының түсінігі,
мазмұны, объектілері мен субъектілері 42

2.2 Жер меншік иелерінің құқықтары мен міндеттері 69

ЖЕРГЕ МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫН ҚОРҒАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

3.1 Меншік құқығын, жерді пайдалану құқығын және
жерге деген өзге құқықтарды бұзғаны үшін
заңды жауаптылық 78

Қорытынды 103

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі 107